

УДК 378.094
DOI: 10.37026/2520-6427-2023-116-4-21-28

Микола ЯЦКОВ,
кандидат технічних наук,
старший науковий співробітник, професор,
директор ВСП «Рівненський технічний
фаховий коледж
Національного університету водного
господарства та природокористування»,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0002-6231-6583
e-mail: m.v.yatskov@nuwm.edu.ua

Лариса ОСАДЧА,
заступник директора
ВСП «Рівненський технічний фаховий коледж
Національного університету водного
господарства та природокористування»,
заслужений працівник освіти України,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0009-0006-6370-4912
e-mail: l.k.osadcha@nuwm.edu.ua

Наталія МІНАЄВА,
кандидат технічних наук,
викладач ВСП «Рівненський технічний
фаховий коледж
Національного університету водного
господарства та природокористування»,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0009-0006-9560-2654
e-mail: n.l.minaieva@nuwm.edu.ua

Людмила ТКАЧУК,
викладач-методист
ВСП «Рівненський технічний фаховий коледж
Національного університету водного
господарства та природокористування»,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0009-0008-7059-8809
e-mail: l.l.tkachuk@nuwm.edu.ua

УЧАСТЬ СТЕЙКХОЛДЕРІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 192 «БУДІВНИЦТВО ТА ЦИВІЛЬНА ІНЖЕНЕРІЯ»

(на прикладі ВСП «Рівненський технічний фаховий коледж Національного університету водного господарства та природокористування»)

Анотація. У статті висвітлено питання співпраці Відокремленого структурного підрозділу «Рівненський технічний фаховий коледж Національного університету водного господарства та природокористування» зі стейкхолдерами. Зазначено, що ефективність освітнього процесу залежить від урахування закладом освіти інтересів усіх зацікавлених осіб та його здатності до взаємодії зі стейкхолдерами в зовнішньому та внутрішньому освітньому середовищі.

Визначено основні напрями щодо реалізації стейкхолдерського підходу у процесі підготовки фахівців зі спеціальності 192 «Будівництво та цивільна інженерія».

Наведено перелік основних стейкхолдерів, з якими співпрацює заклад. Висвітлено питання міжнародної співпраці між означеним вище коледжем та німецькими освітніми й робітничими закладами у сфері дуальної освіти, що дало змогу впровадити таку форму здобуття фахової передвищої та вищої освіти.

Схарактеризовано дуальну форму як відносно новий спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання в закладах освіти та в інших суб'єктах освітньої діяльності з навчанням на робочих місцях з метою оволодіння програмними результатами, поглиблення практичних умінь і навичок та набуття певної

кваліфікації.

Ключові слова: стейкхолдери, зовнішні стейкхолдери, внутрішні стейкхолдери, силабус, фахові компетентності, освітня програма, жорсткі навички, дуальна форма здобуття освіти.

Mykola YATSKOV,
Candidate of technical sciences,
Senior Researcher, Professor,
Director of the Rivne Technical
Professional College
of the National University
of Water and Environmental Engineering,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0000-0002-6231-6583
e-mail: m.v.yatskov@nuwm.edu.ua

Larysa OSADCHA,
deputy director,
Rivne Technical Professional College
of National University of Water
and Environmental Engineering,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0009-0006-6370-4912
e-mail: l.k.osadcha@nuwm.edu.ua

Natalia MINAIEVA,
Candidate of technical sciences, teacher,
Rivne Technical Professional College
of National University of Water
and Environmental Engineering,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0009-0006-9560-2654
e-mail: n.l.minaieva@nuwm.edu.ua

Lyudmyla TKACHUK,
teacher methodologist,
Rivne Technical Professional College
of National University of Water
and Environmental Engineering,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0009-0008-7059-8809
e-mail: l.l.tkachuk@nuwm.edu.ua

STAKEHOLDER PARTICIPATION IN THE PROCESS OF TRAINING OF PROFESSIONAL JUNIOR BACHELORS IN THE SPECIALITY 192

«CONSTRUCTION AND CIVIL ENGINEERING»

(on example of Rivne Technical Professional College
of National University of Water and Environmental Engineering)

Abstract. The article highlights the issues of cooperation between the college and stakeholders. It is noted that the effectiveness of the educational process depends on the consideration by the educational institution of the interests of all interested parties and its ability to interact with

stakeholders in the external and internal educational environment. The essence of the concept of «stakeholder» as a person or a certain group of persons who influence the organization of the educational process by an educational institution and the implementation of the educational

program by providing suggestions and recommendations for improving the efficiency of the educational process in college, increasing of its social status and indicators is clarified.

The main directions for the implementation of the stakeholder approach in the training of specialists at the Rivne Technical Professional College of National University of Water and Environmental Engineering and highlighting the experience of such cooperation on the example of training specialists in the specialty 192 «Construction and Civil Engineering»; have been identified. The article contains a list of the main stakeholders with whom the college cooperates, including enterprises that provide internships, employers, scientists and practitioners who share their extensive experience, and international partners.

The issue of international cooperation between Rivne Technical Professional College and German educational and working institutions in the field of dual education, which made it possible to introduce this form of obtaining vocational pre-university and higher education at the college, is also covered. The dual form is a fairly new way of obtaining education in Ukraine, which involves a combination of studying in educational institutions and other subjects of educational activity with on-the-job training at enterprises, institutions and organizations for mastering program results, deepening practical skills and obtaining certain qualifications. In higher education the dual form is one of the ways for full-time students to obtain education.

Key words: stakeholders, external stakeholders, internal stakeholders, syllabus, professional competencies, educational program, hard skills, dual form of education.

Постановка проблеми. Постійний зв'язок зі стейкхолдерами є невід'ємним складником якісної теоретичної та практичної підготовки здобувачів фахової передвищої освіти.

Стейкхолдери (з англ. *stakeholders* – зацікавлені сторони) – це фізичні та юридичні особи, які мають легітимний інтерес у діяльності організації, тобто певною мірою залежать від неї або можуть впливати на її діяльність. Робота стейкхолдерів полягає в координації діяльності здобувачів вищої освіти, адміністрації й зацікавлених сторін та інших структурних підрозділів для сконцентрованої роботи, спрямованої на вдосконалення і покращення якості підготовки майбутніх фахівців, позитивну динаміку зростання показників якості вищої та фахової передвищої освіти.

Актуальність представленої нами теми неабияк зростає в умовах реформування системи освіти в Україні у зв'язку з необхідністю вести конкурентоспроможну політику на ринку освітніх послуг завдяки взаємодії та співпраці закладу освіти з різними групами стейкхолдерів, що дає змогу враховувати не лише потреби галузі, а й регіональні особливості щодо підготовки фахівців, упроваджувати інноваційні освітні та виробничі технології. Основні позиції у цих процесах займають: матеріально-технічна база, яку можуть надати суб'єкти господарювання для реалізації програмних результатів навчання закладами освіти; адаптація знань і навичок із реальними життєвими потребами воєнного часу; мобільність процесів оновлення професійних компетентностей; приведення у відповідність

структури державних стандартів підготовки кадрів до реальних потреб і запитів з урахуванням тенденції різкого зниження демографічної картини в умовах війни. Загалом підготовка нових кадрів, швидке набуття ними професійного досвіду вважаємо нагальним питанням, яке здатна хоча б частково вирішити дуальна форма здобуття освіти.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Проблема «стейкхолдерів» у системі освіти відносно нова та розкривається в працях таких сучасних дослідників, як В. В. Корнешук, І. В. Андрощук, І. П. Андрощук, І. М. Вахович, Ю. Є. Дашук.

Результати дослідження з означеного питання також ґрунтуються і на власному досвіді авторів статті у процесі освітньої діяльності у ВСП «Рівненський технічний фаховий коледж Національного університету водного господарства та природокористування».

Мета статті полягає у визначенні основних напрямів реалізації стейкхолдерського підходу у процесі підготовки фахівців у ВСП «Рівненський технічний фаховий коледж Національного університету водного господарства та природокористування» й висвітленні досвіду такої співпраці на прикладі підготовки фахівців зі спеціальності 192 «Будівництво та цивільна інженерія».

Виклад основного матеріалу дослідження. Рівненський технічний фаховий коледж Національного університету водного господарства та природокористування у своїй діяльності співпрацює із зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами. Загалом зовнішніми стейкхолдерами є:

- держава, що визначає пріоритетні напрями розвитку освіти і соціуму, окреслює стратегію розвитку його людських ресурсів і пріоритетних галузей, здійснює нормативно-правове регулювання діяльності закладу освіти та основне замовлення на підготовку фахівців освіти завдяки розподілу державного замовлення на підготовку кадрів;

- центральні й регіональні органи державної влади, органи місцевого самоврядування;

- роботодавці (підприємства й організації різних форм власності та сфер діяльності), які зацікавлені в компетентних фахівцях;

- абітурієнти та їхні батьки, які перебувають на стадії вибору закладу освіти, споживачі освітніх послуг, випускники;

- інвестори, організації-партнери, які зацікавлені в розвитку інноваційних технологій, реалізації державних і міжнародних програм із розвитку освіти і соціуму;

- освітні установи різних типів, видів, що знаходяться в межах розміщення коледжу;

- кадрові агенції, зацікавлені в підборі висококваліфікованих фахівців.

Внутрішніми стейкхолдерами є:

- педагогічні, науково-педагогічні працівники;

- здобувачі освіти та інші особи, які навчаються в коледжі, а також їхні батьки;

- замовники освітніх послуг (підприємства, організації, установи, фізичні особи);

- фахівці-практики, які залучаються до освітнього процесу на освітньо-професійних програмах;

– навчально-допоміжний та адміністративно-управлінський персонал.

Одним із найперших етапів взаємодії зі стейкхолдерами з метою покращення освітнього процесу є залучення практикуючих роботодавців у ролі лекторів або їхніх представників, які, як правило, є випускниками закладу та працюють за фахом. Це дозволяє студентам відволіктися від звичної аудиторної діяльності, допомагає подолати відірваність теоретичних знань від практики та невідповідності до роботи в реальних умовах (Кравченко, Карпич, 2022, с. 40–43).

У ході проведення атестації студентів випускних груп на захист дипломних проєктів запрошуються представники компаній та підприємств, які на основі аналізу професійних компетентностей випускників дають письмові рекомендації з підвищення якості виконання дипломних проєктів та підготовки фахівців.

В освітньому процесі практикуються семінари, майстер-класи, практичні заняття на виробництві. Це дає змогу педагогічним і науково-педагогічним працівникам удосконалювати силабуси освітніх компонентів, робочі програми, а також урахувати реальні інтереси стейкхолдерів, що зі свого боку покращуватиме ефективність та конкурентоспроможність усієї освітньої програми.

Наступний напрям співпраці – здійснення практичної підготовки здобувачів фахової передвищої освіти, до якої також долучаються роботодавці. Із цією метою між ВСП «Рівненський технічний фаховий коледж НУВГП» і підприємствами м. Рівне та області укладено договори про співпрацю. Основними базовими підприємствами для проходження виробничої практики

студентами коледжу є ПрАТ «Рівнеазот», РОВКП ВКГ «Рівнеоблводоканал», ПрАТ «РЕНОМЕ», ПМКФ «ФІ-АЛКА», ТОВ «Рівнетеплоенерго», ПрАТ «Волиньцемент», ПрАТ «Рівненська фабрика нетканих матеріалів» та ін. Також суб'єкти господарювання беруть участь у розробці завдань, робочих програм різних видів практики та погоджують їх, здійснюють супровід здобувачів освіти під час практичної підготовки, надають характеристики на кожного здобувача за результатами практики, є активними учасниками підсумкових конференцій, надають відповідні рекомендації щодо покращення того чи іншого виду діяльності.

Крім того, у закладі функціонує Рада роботодавців, головними завданнями якої є: підвищення рівня підтримки закладу освіти з боку роботодавців; оперативне реагування коледжу на потреби підприємств; забезпечення відповідності освітніх програм, навчальних планів, силабусів та програм до кваліфікаційних вимог посад; сприяння проходженню виробничого навчання, навчальної та виробничої практик студентами та учнями коледжу (Положення про раду роботодавців, 2020).

Викладачі коледжу організують екскурсії та проводять практичні заняття у спеціалізованих аудиторіях і майстернях Національного університету водного господарства та природокористування. Зокрема, вони мають змогу не тільки ознайомитися з матеріальною базою та викладацьким складом, а й обрати майбутню спеціалізацію, що допоможе майбутньому фахівцеві самореалізуватися і знайти високооплачувану та цікаву роботу (див. рис. 1).

Рис. 1. Практичне заняття з теми «Труби і арматура водопровідних мереж» у буровому павільйоні НУВГП

Ефективним і вмотивовано доцільним є проведення різних науково-практичних конференцій, семінарів, вебінарів, круглих столів, що є важливим аспектом в організації освітньої та науково-дослідницької діяльності здобувачів освіти. Із цією метою студенти в позааудиторний час відвідують лекції запрошених іноземних і вітчизняних науковців у Національному університеті водного

господарства та природокористування, беруть активну участь у засіданнях громадських екологічних організацій. Так, для здобувачів освіти спеціальності 192 «Будівництво та цивільна інженерія» постійно проводяться відкриті засідання наукового гуртка «Експерт» за участю членів громадської організації «Еко клуб» (див. рис. 2) та представника компанії ME Ltd. Маріо.

Рис. 2. Виступ представниці ГО «Екоклуб» під час засідання гуртка «Експерт»

Професіонали-практики, експерти та представники роботодавців активно долучаються до викладання й організації освітнього процесу. Зокрема, серед найпопулярніших аудиторних занять – проведення коротких курсів, семінарів та майстер-класів, наприклад, щорічні майстер-класи з монтажу Систем KAN-therm (Європейська організація KAN Sp). У ході заходу здобувачі освіти ознайомлюються з принципами та тонкощами монтажу систем KAN-therm, асортиментом трубопроводів, різновидами інструменту та його

використанням на практиці, долучаються до виконання різних видів з'єднань систем KAN-therm: пресування металопластикових та сталевих труб, пушз'єднання та зварювання поліпропіленових труб (див. рис. 3). За підсумками проведеного семінару студенти не лише отримують знання, а й сертифікати монтажника систем KAN-therm, які обов'язково стануть у нагоді в ході проходження виробничих практик, а також для подальшого працевлаштування.

Рис. 3. Майстер-клас систем KAN-therm

У процесі вивчення дисципліни «Технічне обслуговування і ремонт санітарно-технічних

систем» для студентів груп освітнього ступеня «молодший бакалавр» та освітньо-професійного

ступеня «фаховий молодший бакалавр» спеціальності 192 «Будівництво та цивільна інженерія» був проведений навчальний семінар від HERZ Україна (сьогодні HERZ Armaturen GmbH – один із найпотужніших європейських виробників арматури для систем опалення, водопостачання та холодопостачання).

У ході семінару студенти ознайомилися із можливістю реконструкції застарілої однотрубною системи опалення, сучасними системами радіаторного опалення, найновішим обладнанням, що застосовується для збільшення енергоефективності різних видів систем опалення (див. рис. 4).

Рис. 4. Навчальний семінар від HERZ Україна

Проведення означених вище семінарів не тільки підвищує професійність студентів, а й допомагає покращувати матеріально-технічну базу коледжу. Так, нещодавно в аудиторії коледжу трейд-маркетологом компанії Mario ME Ltd було презентовано та встановлено два діючі інформаційно-практичні стенди водяних та електричних рушникосушарок продукції Mario ME Ltd, а також надано каталоги для використання під час проведення практичних і лекційних занять у ході вивчення професійних дисциплін.

Тісна багаторічна співпраця закладу освіти та представників низки компаній є досить цінною у формуванні жорстких навичок (hard skills) наших студентів. Завдяки спільним семінарам і наданим професійним інструментам навчання стає практико орієнтованим та підвищує вмотивованість здобувачів освіти до успішного формування власної професійної компетентності (Яцков та ін., 2022).

Із 2021 року адміністрація, керівники структурних підрозділів, викладачі циклової комісії будівництва та цивільної інженерії Рівненського технічного фахового коледжу беруть активну участь у міжнародному

партнерському проєкті підвищення якості професійної освіти за професією «монтажник внутрішніх санітарно-технічних систем і устаткування» спільно з Ремісничою палатою Дрездена, в межах якого передбачено відвідування основних навчальних центрів, закладів професійної освіти Німеччини із подальшим проведенням спільних онлайн-семінарів.

На виконання договору та з метою реалізації проєкту «Партнерство у сфері професійної освіти між Ремісничою палатою Дрездена і закладами професійної освіти у Західній Україні» в лютому та травні 2023 року відбулися поїздки української делегації до м. Дрезден задля порівняння професійного навчання монтажників санітарно-технічних систем і устаткування в обох країнах, детального вивчення дуальної форми підготовки ремісників Німеччини та підвищення кваліфікації у Ремісничій палаті Дрездена (див. рис. 5).

Рис. 5. Делегація українських викладачів під час відвідування міжнародної виставки у м. Дрездені

Насамкінець зауважимо, що у 2023/2024 навчальному році в коледжі розпочато впровадження дуальної форми здобуття вищої та фахової передвищої освіти (Закон України «Про освіту», 2017; Закон України «Про фахову передвищу освіту», 2019). Зокрема, було заключено договори про співпрацю між ВСП «Рівненський технічний фаховий коледж НУВГП», здобувачами освіти та ПрАТ «РІВНЕАЗОТ», ТЗОВ «Т-стиль», ПрАТ «Дікердофф Україна», ТОВ «Рівнетеплоенерго», ТОВ «Рівнеакватерм» тощо про дуальну форму навчання.

На нашу думку, упровадження такої форми здобуття освіти сприятиме: кращій підготовці фахівців щодо набуття професійних компетентностей відповідно до реальних вимог ринку праці; удосконаленню практичного складника освітнього процесу зі збереженням достатнього рівня теоретичної підготовки; підвищенню якості освіти завдяки коригуванню освітніх програм до вимог роботодавців; скороченню періоду адаптації випускників до професійної діяльності; забезпеченню можливості стейкхолдерів навчати своїх працівників на вищих освітніх рівнях; участі суб'єктів господарювання у фінансуванні підготовки фахівців у закладах фахової передвищої та вищої освіти.

Висновки. Отже, зворотний зв'язок від стейкхолдерів – обов'язковий складник системи внутрішнього забезпечення якості освіти у ВСП «Рівненський технічний фаховий коледж НУВГП», що здійснюється завдяки отриманню пропозицій та зауважень від стейкхолдерів щодо оновлення діючих та розроблення нових освітніх програм, зокрема надання пропозицій щодо програмних результатів навчання, які мають бути сформовані в здобувачів освіти, а також відгуків та рецензій на освітні програми.

Стейкхолдери є учасниками робочих зустрічей із гарантими освітніх програм, адміністрацією коледжу, експертами під час проведення акредитаційної експертизи. Так, у результаті такої співпраці до освітніх програм були включені фахові компетентності, які, на думку роботодавців, є вкрай необхідними для здобувачів освіти за освітньою програмою «Будівництво та цивільна інженерія», як-от здатність вирішувати

організаційні та управлінські питання, організувати діяльність колективу, працювати в команді під час зведення об'єктів будівництва та інженерних мереж, розв'язувати широке коло проблем і задач з енергозбереження, обліку енергоносіїв.

Перспективи подальших досліджень убачаємо у вивченні та запозиченні досвіду інших закладів вищої і фахової передвищої освіти щодо залучення стейкхолдерів з метою підвищення професійних компетентностей майбутніх фахівців у різних галузях господарства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Кравченко, О., Карпич, І. (2022). Інтеграція діяльності роботодавців та закладів вищої освіти: локальний досвід. *International Scientific Journal of Universities and leadership*. С. 40–43.

Положення про раду роботодавців у ВСП «Рівненський технічний фаховий коледж НУВГП». (2020). URL: <http://www.tehcollege.rv.ua/images/Pologeniya/pro%20radu%20robotodavciv.pdf> (дата звернення: 25.10.2023).

Яцков, М. В., Мінаєва, Н. Л. Осадча, Л. К., Ткачук, Л. Л. (2022). Участь стейкхолдерів у процесі підготовки фахових молодших бакалаврів за спеціальністю 192 «Будівництво та цивільна інженерія». *Фахова передвища і професійна освіта: теорія, методика, практика*: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 21 жовт. 2022 р. Київ: Науково-методичний центр ВФПО. С. 248–253.

Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <http://ru.osvita.ua/legislation/law/2231/> (дата звернення: 25.10.2023).

Про фахову передвищу освіту: Закон України від 06.06.2019 № 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text> (дата звернення: 25.10.2023).

REFERENCES

Kravchenko, O., Karpich, I. (2022). Intehratsiia diialnosti robotodavtsiv ta zakladiv vyshchoi osvity: lokalnyi dosvid [Integration of activities of employers and institutions of higher education: local experience]. *International*

Scientific Journal of Universities and leadership. S. 40–43. [in Ukrainian].

Polozhennia pro radu robotodavtsiv u VSP «Rivnenskyi tekhnichnyi fakhovy koledzh Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia» [Regulations on the Council of Employers of Rivne Technical Professional College of the National University of Water and Environmental Engineering]. (2020). URL: <http://www.tehcollege.rv.ua/images/Pologeniya/pro%20radu%20robotodavciv.pdf> (дата звернення: 25.10.2023). [in Ukrainian].

Yatskov, M. V., Minaieva, N. L., Osadcha, L. K., Tkachuk, L. L. (2022). Uchast steikkholderiv u protsesi pidhotovky fakhovykh molodshykh bakalavriv za spetsialnistiu 192 «Budivnytstvo ta tsyvilna inzheneriia» [Participation

of stakeholders in the process of training professional junior bachelors in the specialty 192 «Construction and civil engineering»]. *Fakhova peredvyshecha i profesiina osvita: teoriia, metodyka, praktyka: materialy III Vseukr. nauk.-prakt. konf.*, Kyiv 21 zhovt. 2022 r. Kyiv: Naukovo-metodychnyi tsentr VFPO. S. 248–253. [in Ukrainian].

Pro osvitu: Zakon Ukrainy [On education: Law of Ukraine] vid 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <http://ru.osvita.ua/legislation/law/2231/> (data zvernennia: 25.10.2023). [in Ukrainian].

Pro fakhovu peredvyshechu osvitu: Zakon Ukrainy [About professional preliminary education: Law of Ukraine] vid 06.06.2019 № 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text> (data zvernennia: 25.10.2023). [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції: 17.10.2023